

Det onda imperiets baneman

Ronald Reagan är en underskattad president, skriver Svend Dahl apropå en ny biografi.

När Sovjetunionens president Michail Gorbatsjov sommar-1990 slog fast, att det kalla kriget var över och att det inte rådde någon tvekan om vem som vunnit, jublade publiken vid Stanfordsuniversitetet i Kalifornien.

Biografi

Dinesh D'Souza
Ronald Reagan.
How an Ordinary Man
Became an Extraordinary Leader
Free Press, 1997

Ändå har de positiva omdömena saknats när det gäller den person som mer än någon annan bidrog till det kalla krigets slut. I stället för att ta plats bredvid Franklin D Roosevelt och John F Kennedy och bli ihågkommen som en av vårt sekels stora amerikanska presidenter, har Ronald Reagan fått rykte om sig som medioker. Jaja,

det var väl den där B-skådisen som var president några år på 80-talet och han gjorde väl inget bra. Det är en ganska vanlig reaktion när man för Reagan på tal.

Dinesh D'Souza, under några år i slutet av 80-talet rådgivare åt Reagan och nu verksam vid en av Washingtons konservativa tanke-smedjor, kom i slutet av förra året med en bok som försöker förändra bilden av Reagan.

Uppfattningen att Reagan var en ganska dålig president är nämligen långtifrån ett svenskt eller europeiskt fenomen. Även om man knappast hittar den bland vanliga amerikaner så är den utbredd i de pratande klasserna, bland politiker, journalister och andra tyckare.

Reagans bakgrund som skådespelare har gett upphov till många skämt. Och är säkert en anledning till att det politiska etablissemang-
et aldrig accepterat honom. Han var inte som företrädaren Jimmy Carter eller Bill Clinton fascinerad av politikens flinir. Han var på ett sätt som få andra politiker en man av folket. Han kände till medelamerikanens instinktiva skepsis gentemot den federala regeringen och trodde på människors förmåga

att reda sig själva. I stället för att ägna sig åt regeringsarbetets detaljer, såg han det därför som sin uppgift förmedla en vision om ett bättre USA. Reagan trodde på USA och visste att det USA stod för var det rätta.

Få förstod att Reagan stod för en av de mest klarsynta analyserna av kommunismen. I stället framställdes han som en galning med fingret på den nukleära avtryckaren.

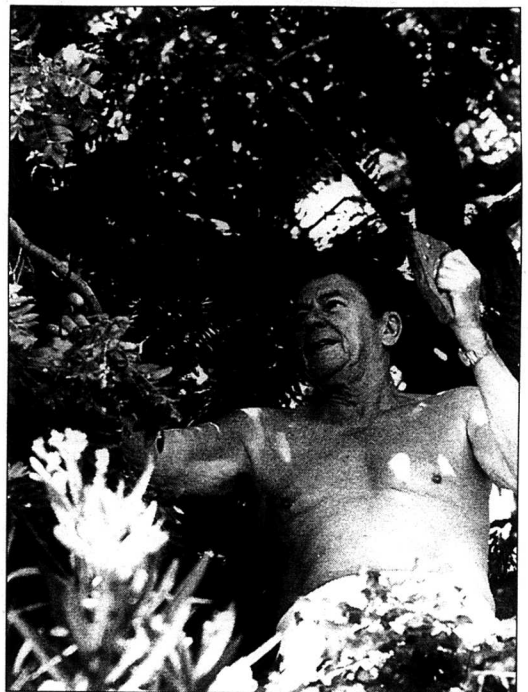
Det var en världsbild som var främmande för många i början av 80-talet. USA var fortfarande demoraliserat av Vietnamkriget och befann sig dessutom mitt i en ekonomisk kris. Men Reagan försökte inte bara återskapa optimismen, han konfronterade också den allmänt rådande bilden av Sovjet. Redan då, när de flesta ansåg att USA skulle bli tvungen att lära sig leva med ett ekonomiskt såväl som politiskt starkt Sovjet, såg Reagan sprickorna i kommunismen.

D'Souza berättar att Richard Nixon – av många ansedd som duktig på utrikespolitik – blev måttligt förjust när han träffade Reagan och ville tala stormaktspolitik. Reagan envisades nämligen med att berätta historier om ryska bönder som hellre drack vodka än körde traktor.

Såg Sovjets öde

Vad Nixon inte förstod var att Reagan i anekdoterna om kommunismen såg hur Sovjetunionen sakta med säkerhet var på väg mot avgrunden. Reagans strategi blev att med hjälp av en massiv upp-
rustning, som Sovjet skulle tvingas följa efter, påskynda det ekonomiska sammanbrottet.

Men få, om någon, förstod att Reagan stod för en av de mest klarsynta analyserna av kommunismen. I stället framställdes han regelmässigt som en farlig krigshetsare – en galning med fingret på den nukleära avtryckaren.

Folkets son. Ronald Reagan kopplar av på ranchen i Pacific Palisades vid tiden för 1980 års presidentkampanj. Foto: UPI/PRESSENS BILD

Reagans verkliga genidrag var SDI, eller "stjärnornas krig" som det kom att kallas, ett rymdbaserat försvarssystem mot inkommande missiler. Även om många, på goda grunder, betvivlade att det skulle gå åt förverkliga, blev sovjetregeringen vetskrämd och vägrade delta i nedrustningsförhandlingarna. Men Reagan vek inte en tum, och ryssarna återkom till förhandlingsbordet för att skriva under ett avtal om att skrota alla medelstansmissiler. Gorbatsjov hade insett att han inte hade något val.

Även om det kalla krigets slut överskuggar allt annat Reagan åstadkom under sin tid som president, kan man knappast bortse från hans ekonomiska politik. Under Reagan vändes den nedåtgående trenden i amerikansk ekonomi. Mellan 1983 och 1989 skapades 20 miljoner nya jobb. Den ekonomiska tillväxten var i genomsnitt 3,5 procent per år och amerikanska familjer, som under 70-talet fått lägre inkomster, fick se medelinkomsten öka med 15 procent.

Miljoner tjänade mer

Att medelklassen minskade under Reagans år vid makten har många tagits som intäkt för att många fick det sämre, men sanningen är den motsatta. Miljonärsamerikaner fick högre inkomster och tog steget från att vara medelklass till att bli välbeställda. Några har kallat detta för det egoistiska 80-talet. Men som Reagan konstaterade, vad är det för fel med att arbeta hårt, så att man kan bekosta en bra utbildning för sina barn, en ny bil eller ett större hus?

Baksidan av dessa ekonomiska framgångar var ett skenande budgetunderskott, som brukar skyllas på minskade skatteintäkter. Sanningen är emellertid den att skatteintäkterna ökade under Reagan, trots att skatterna sänktes. Proble-

met var att utgifterna – särskilt för försvaret – ökade ännu snabbare.

Dinesh D'Souzans bok är en hyllning till Reagan och slår över uppenbara fall av maktmissbruk, som Iran-Contras-affären, där pengar från vapenförsäljning till Iran slussades vidare till Contrasgerillan i Nicaragua. Men Reagan förtjänar ändå att hyllas.

Definierar dagens ramar

Edward Kennedy, Reagans svur-
ne politiske motståndare, är fäktiskt den som bäst beskrivit Reagans ledarskap: "Han lyckades inte bara omsätta sina värderingar i politiska beslut, han gjorde dem också till en del av det allmänna medvetandet." Därmed definierar Reagan ramarna för dagens politik. Utan Reagan hade Bill Clinton varken konstaterat att den stora statens era är över eller reformerat det amerikanska välfärdssystemet. Och efter Reagan lyckades republikanerna – som före Reagan var ett parti dominerat av storföretagare utan kontakt med människors verklighet – vinna två kongressval i rad.

Men en viktig del av arvet från Reagan saknas. Få politiker klarar idag av att förmedla en positiv framtidsvision av det slag som Reagan gjorde till sitt kännetecken. Och få politiker hyser idag en lika stark tilltro till vanligt folk som Reagan. Republikaner talar ofta om det amerikanska folkets dåliga moral. Det gäller inte minst i samband med den senaste sexskandalen i Vita huset, då många republikaner förklarar Clintons höga opinionssiffror med det moraliska förfallet i landet.

Sanningen är helt enkelt den att Clinton är den politiker som idag kommer närmast Reagans förmåga att ta väljarnas problem och värderingar på allvar. Precis som Reagan får han skyhöga förtroendesiffror.

SVEND DAHL

Att tubba är ett brott

Pressen sluter leden. Tidningsutgivarens VD Barbro Fischerström menar att handläggningen av Aftonbladets lilla nazisthärva ska granskas av JK.

Mediavinkel

Tidigare har journalistförbundet och Dagens Nyheter uttryckt oro över att åklagaren låtit gripa en av Aftonbladets reportrar för att ha riggat ett hot mot en dam som är känd från teve. Eftersom detta hot sedan tillkännagivits över löpsedlar och uppslag anser Fischerström (AB 12/3) att ärendet faller under tryckfrihetsförordningen. Och eftersom brottet "olaga hot" inte upptas i sagda förordning finns ingen grund för åtal.

Anta att några skurkar vill pressa pengar av SAS genom att bombhota avgångarna till Lon-

don. Hotet tillkännages via brev till Aftonbladet. Om tidningen publicerar det brevet har den handlat efter praxis, den begär inget brott. Men om det visar sig att en reporter bett skurkarna att skriva hotbrevet? Då har reportern gjort sig skyldig till brott och, om den var införstådd, även tidningsledning. Publiceringen av hotbrevet friar vare sig reporter eller tidningsledning från ansvar. Tryckfrihetsförordningen är inget skalleskjul.

Det finns uppenbarligen ett starkt intresse av att framställa grupper av nynazistiska stollar som det stora hotet mot samhällsordningen. Om tidningar börjar effektuera detta slags beställningar genom att rigga nyheter så har de missat sin uppgift. De ska bevaka makten, inte springa ärenden åt den.

KLAS HELMUT FASAN

